

Kulttuuri- ja taidealan keskusjärjestö KULTA ry:n lausunto suurelle valiokunnalle
Asia: U 61/2025 vp

AgoraEU tukee kulttuuripoliittisen selonteon toimeenpanoa

- esitämme digisakkojen ohjaamista Agoraan

Kulttuuri- ja taidealan keskusjärjestö KULTA ry on tyytyväinen siihen, että osana Agoraa Luova Eurooppa -ohjelma itsenäisine tavoitteineen säilyy. AgoraEU tukee kulttuuripoliittisen selonteon ja luovan talouden kasvustrategian tavoitteita ja toimeenpanoa. Kulttuuri vahvistaa EU:n kilpailukykyä, demokratiaa ja turvallisuutta lisäämällä luovuutta, kriittisen ajattelun taitoja - ja ylipäänsä sitä aitoa ja omaa, joka tekee kustakin maasta oman maansa.

Kansalliset deskit ovat tärkeä rakenne, jonka avulla myös pienillä toimijoilla on mahdollisuuksia pärjätä hauissa erittäin kilpailluista rahoista. Kulttuuri- ja taidealan toimijoiden eurooppalaisittain pieni koko, vähäinen hallintoporras ja kyky saada kasaan tarvittavat omarahoitusosuudet EU-hankkeiden toteuttamiseen voi olla haasteena siinä, että saisimme täysimääräisesti hyödynnettyä mahdollisesti lisääntyvän EU-rahoituksen kulttuuri- ja luoville aloille.

Neuvoston puheenjohtajamaan 12.1.2026 päivätty kompromissitekstissä on kulttuuripoliittikan käsitteistössä merkittävä uusi lisäys: ”kulttuuri- ja luovien alojen” määritelmä, josta audiovisuaalinen ala on rajattu pois. Samalla neuvosto esittää erillistä määritelmää ”media-aloille”, joihin audiovisuaalinen ala – mukaan lukien elokuva ja videopelit – sijoitetaan journalismin rinnalle. Tämä poikkeaa suomalaisen kulttuuripoliittikan käsitteistöstä, eikä saa johtaa kapeaan kulttuurin käsitteeseen. Elokuv- ja av-alan toimijat toivovat, että Media+ -ohjelmaan sisällytettäisiin elokuvan ja riippumattoman tuotantoyhtiön käsitteet siten, kuin ne on siellä aikaisemminkin olleet.

Culture Action Europan ehdotus: digisakot kulttuurille

Culture Action Europan esittämä ajatus on yksinkertainen: aina kun Euroopan komissio määrää suurille teknologiayhtiöille sakkoja, nämä sakot tulisi ohjata AgoraEU:n budjetin vahvistamiseen. Digipalvelusäädös (DSA), digimarkkinasäädös (DMA) ja tekoälysäädös (AI Act) antavat komissiolle valtuudet määrätä sakkoja EU:n digisääntelyn rikkomisesta. Tuore esimerkki on 120 miljoonan euron sakko, joka määrättiin X:lle digipalvelusäädöksen läpinäkyvyysvelvoitteiden rikkomisesta.

Digisakot kulttuurille olisivat oikeudenmukainen ratkaisu. Verkkoalustat tekevät valtavia voittoja kaupallistamalla huomiota, joka perustuu pitkälti kulttuuriseen ja luovaan sisältöön. Vuonna 2024 161,5 miljardia dollaria Metan 164,5 miljardin dollarin liikevaihdosta tuli mainonnasta eli sisällöstä, jota ihmiset katsovat, jakavat ja jonka parissa he ovat vuorovaikutuksessa: musiikista, videoista, journalismista ja muusta kulttuurisisällöstä. Arvo jakautuu kuitenkin heikosti kulttuuri- ja luoville aloille.

Helsingissä 11.2.2026

Rosa Meriläinen

pääsihteeri

Kulttuuri- ja taidealan keskusjärjestö KULTA ry